

ג' חשוון, תשע"ג, 19.10.2012

גיליון מס' 330

פרשת נח

מהמבול – אל הגבול

מאת אלי סומר, קיבוץ כפר עציון

אני מבקש לעיין בפרשתנו באספקלריא של פרקי ההפטרה: ישעיהו נ"ד ונ"ה – א'-ו'; המקרא מספר לנו שדור המבול חטא בשני אירועים, שנראה שהמכנה המשותף להם הוא - **הסרת גבולות**:

- ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו (בראשית ד, ב)
- הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים (בראשית י"א, ד)

מהנאמר בפרשת נח מתברר שבני האדם כלל לא קבעו מגבלות, לא באשר לקיום המין האנושי, ולא בקשר למיקומו של האדם לפני אלוהיו. מי הגשם הם ברכה לעולם וחיים לאדם, אולם ירידת גשם ללא הפסקה, ללא **גבולות** – במילים אחרות: מבול - מביאה אסון על כלל האנושות. האנושות חייבת להציב לעצמה גבולות.

אנחנו עדים בדור הנוכחי לתופעה בה עמים ותיקים (כגון באירופה) נתונים בסוג של **עקרונות לאומית** מפני שתגבור דמוגרפי שהם זימנו למדינתם בדור הקודם כדי למלא את החסר בכוח אדם ולפרנס את צמיחתם, מתנקם ומתנפץ מול עיניהם בדור הנוכחי ברעש גדול.

יש מדרשים הרומזים על אנוכיותו של נח (שמציל עצמו) לעומת נדיבות לבו של אברהם (שמציל גם אחרים). אנוכיות הדור הקודם ["ילד וכלב" בארצות אירופה], או קוצר הראייה [מתן אישור להוליד רק ילד אחד על ידי השלטון בסין] הביאו לקריסה דמוגרפית: אם אין דור המשך, אזי המדינה עלולה להתמוטט מבפנים ומבחוץ: מבפנים – כי אין מי שישלם את שנות הזיקנה של המתבגרים. מבחוץ – הצורך בידיים עובדות כדי להפעיל את מערכות הכלכלה חייב, באין דור המשך, הבאת עובדים ובמקרים רבים בני אמונה שונה מאוכלוסיית הרוב.

כותב הרב שטיינזלץ בדרשה לפר' נח:

בסך הכל הבעיה של המבול קיימת לא רק בזמנו של נח. הקב"ה הבטיח, כמו שכבר אמרו כל עורכי-הדין שעשו דין עם הקב"ה, שלא יהיה עוד מבול מים בעולם, אבל הוא לא הבטיח להימנע ממבולים אחרים. כמעט בכל דור יש מבול: בדור הקודם היה זה מבול של אש... ישנם דורות שהמבול בהם אינו גשמי אלא רוחני. יכול להיות מבול שיורד מן השמים, ויכול להיות מבול כמו זה שאנו נמצאים בו, שבו כל הביבים נפתחים, ארובות השמים נפתחות וכל מי השופכין יורדים עלינו...

זו מציאות מאקרו של רבות מארצות העולם המערבי, וכן מציאות מיקרו בה גם חברה ערכית הומוגנית מתקשה להעמיד דור המשך כדמותה. מצב זה טופח על פני קיבוצים רבים, לרבות חלק מקיבוצי הקיבוץ הדתי. כל חברה

המתקשה לשרטט גבולות ומסגרות, לכידות וערכים משותפים, בכל הכיוונים ובכל המובנים, עלולה לדרדר עצמה להיחלשות.

הנביא ישעיהו חוזר במעין פרפראזה על המילה "ברית" (המופיעה, אגב, למעלה מ-200 פעמים בתנ"ך). ראוי לשים לב שההבטחה האלוהית מופנית לנח ולכלל האנושות, ולא דווקא לעם ישראל. הסיבה – *לכאורה* – לבחירת קטעים אלו מנבואתו של ישעיהו כהפטרת פר' נח הוא פסוק ט' בפרק נ"ד: *"כי מי נח זאת לי, אשר נשבעתי מעבור מי-נח עוד על הארץ, כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך"*. הנביא מזכיר את הברית, כלומר את הבטחתו של ריבונו של עולם לנח ולבני דורו שלא יהיה עוד מבול על הארץ.

בפרקים שלנו מאמץ-מקשר הנביא את "ברית מי נח" לעם ישראל. בישעיהו פרק נ"ד הפותח ב'רני עקרה לא ילדה' יש הבטחה לאישה שאין לה דור המשך, לעתיד מלא תקווה. יש סבל בהווה, אבל הכל פתוח למחר טוב יותר.

ב'רני עקרה' המועקה היא פנימית, עכשווית, עם תקוות לעתיד: *"הרחיבי מקום אהליך"*. ב'עניה סוערה לא נוחמה' הסבל הממוקד בהווה ומוצגת גאולה עתידית: *"ואכלו טוב והתענג בדשן נפשכם"*. ופרשתנו מסתיימת בפסוק טראגי: *"ותהי שרי עקרה, אין לה ולד' אך ההפטר פותחת 'ברוני עקרה'..."*

בתרבות השורשית של עם ישראל, גם היום, טמון האושר בהבטחת דור המשך. זו תובנה שספק אם עדיין קיימת בעולם המערבי, לרבות קהילות יהודיות, הקרוע בהתמודדויות לנוכח מבני זוגיות אחרים.

מסיים הנביא: *"כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה, וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט"*... לו יהי!

אלי סומר, חבר קיבוץ כפר עציון, נשוי לפוריה, להם המישה ילדים ונכדים. אלי כיהן כ – 9 שנים כחבר המזכירות הפעילה וניהל את קרן הקיבוץ הדתי ולאחר מכן התנדב יחד עם פוריה במשך שנתיים בכפר הנוער 'הודיות' בתפקיד הסבא וסבתא' של הכפר. כיום חבר מן השורה.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעזרת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעזרת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il